

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетине жана Кыргыз билим берүү академиясына караштуу Д 13.20.618 диссертациялык кеңештин эксперти п.и.д. профессор А. Алимбековдун 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген изденүүчү Эргешова Кундуз Абдылаковнанын «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү» аттуу темадагы диссертациясына

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУСУ

Эксперт п.и.д., профессор Алимбеков А. изденүүчү Эргешова Кундуз Абдылаковна тарабынан жазылган «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү» аттуу диссертациялык ишти карап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунуш кылынып жаткан диссертациялык иш Д 13.20.618 шифрлүү диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Каралып жаткан диссертациялык иш 13.00.01- педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистигине жооп берүү менен Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү ачып көрсөтүүгө багытталган.

Диссертациялык иштин максаты: салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды курак өзгөчөлүгүнө жараша тарбиялоонун жолдорун, ыкмаларын теориялык жактан ачып берүү жана аларды азыркы шарттарга ылайык практикага киргизүүнүн технологияларын иштеп чыгуу.

Диссертацияда коюулган максат төмөндөгү милдеттерди чечүүгө багытталган:

1. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндөгү балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун этнопедагогикалык мазмунун, таалим-тарбиялык функцияларын жана алардын азыркы ааламдашуу доорундагы маанисин аныктоо.

2. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесин этнопедагогикалык багытта изилдөөнүн тарыхына обзор берүү.

3. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесин изилдөөнүн методологиялык негиздерин жана илимий методдорун аныктоо.

4. Элдик педагогикалык маданиятта балдарды үй-бүлөдө алардын курак өзгөчөлүгүн эске алып, таалим-тарбия берүүнүн салттарын, формаларын,

ыкмаларын жана методдорун көрсөтүү, алардын маанисин баалоо, азыркы практикада колдонуунун мүмкүнчүлүктөрүн сунуш кылуу.

Диссертацияда коюлган милдеттер менен изилдөөнүн максаты объектиси жана предметинин ортосунда олуттуу айрымачылык бар.

3. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу.

Диссертациялык иштин темасынын актуалдуулугу эч кандай күмөн туудурбайт, анткени элдик педагогдор табийгый психолог жана физиологдор таризинде балдардын жерден боорун көтөрүп чоңоюп, эл катарына кошулганга чейинки мезгилдеринин өзгөчөлүктөрү тууралуу бай эмпирикалык билим тажрыйбаларды жаратышкан. Ошону менен бирдикте ушул убакка чейин кыргыздын улуттук педагогикасындагы балдарды курактык өзгөчөлүктөрүнө байланыштуу тарбиялоо боюнча ойлор менен тажрыйбалар олуттуу көңүл буруунун объекти болгон эмес. Балдарды тарбиялоо процессин балдардын инсандык жана курактык өзгөчөлүктөрүнө шайкеш жүргүзүү педагогикалык теория менен практикада жаңы парадигмалык милдет каралып жаткан чакта мындай изилдөөлөргө болгон муктаждык арта берет. Мындай баалуулуктар эчен муундардын акыл элегинен өтүп улам жаңы турмуштук жагдайларга ылайык байып, өнүгүп олтуруп, өрнөктүү жашоонун мыйзамына таасын эрежесине айланган. Бирок, теманын актуалдуулугун негиздөөдө илимде кабыл алынган эреже талаптар толук эске алынган эмес.

5. Илимий натыйжалар.

Каралып жаткан иштин илимий жаңылыгы жана теориялык маанилүүлүгү төмөнкүчө таризделген:

1. «Кыргыз элдик педагогикасында үй-бүлөдө балдарды жаш өзгөчөлүктөрүнө жараша тарбиялоо» түшүнүгү салттык тарбиянын бир принциби катары көп кырдуу фактылардын негизинде ачылып көрсөтүлгөн;
2. Элдик таалим-тарбиялык маданияттагы балдарды курак өзгөчөлүгүнө жараша үй-бүлөдө тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү, салттык факторлору, методдору, ыкмалары кыргыздын элдик педагогикасынын компоненти катары талдоого алынган;
3. Кыргыз этникалык педагогикалык баалуулуктарынын үлгүсүндө балдарды курак өзгөчөлүктөрүнө ылайык тарбиялоо тажрыйбаларын бүгүнкү мектеп практикасында колдонуу боюнча метод ыкмалар педагогикалык экспериментте текшерилип, алардын негизинде практикалык сунуштар иштелип чыккан.

Изилдөөнүн негизинде алынган натыйжалар каралып жаткан маселеге байланыштуу этнопедагогикалык изилдөөлөргө жана жаңы этнографиялык, фольклордук, фактологиялык материалдарга негизделгендип, ресурстук масштабы көп кырдуу экендигинен кабар берет.

Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү.

Изилдөөдөн алынган натыйжалар прикладдык мүнөздө таризделсе төмөнкүдөй практикалык чөйрөлөрдө колдонулушу мүмкүн:

- этнопедагогика илиминдеги балдардын курактык өзгөчөлүктөргө ылайык тарбиялоонун жаңы жаңы аспектерин изилдөөдө;
- билим берүү мекемлеринин түрдүү баскычтарында этномаданият таламдуу тарбиялоонун программасын, мазмунун, критериалдык көрсөткүчтөрүн долбоорлоодо;
- жогорку окуу жайларда болочок мугалимдерди этнопедагогикалык жактан даярдоонун мазмунун өркүндөтүүдө;
- ата-энелердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн өркүндөтүүдө.

6. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Изденүүчү **Эргешова Кундуз Абдылаковна** тарабынан жазылган 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча жазылган автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максат жана милдеттерине дал келет. Авторефераттын орус жана англис тилиндеги резюмеси бар.

Мүчүлүштүктөр:

1. Изилдөөнүн илимий апаратын кайрадан карап чыгуу зарылдыгы бар. Изилдөөнүн актуалдуулугунда элдик мурастар, руханий тарбиялоого байланыштуу жалпы маселелер басымдуулук кылып, *теманын өзүнүн актуалдуулугуна байланыштуу аргументтер жетишсиз*. Изилдөөнүн актуалдуулугун күчөтүүчү аргументтерге караганда логикадан четтеп кеткен сүйлөмдөр арбын учурайт (4-бет) . М: Биздин изилдөө түздөн түз элдик психология, анын ичинде жаш курак психологиясы менен байланыштуу болгондуктан, бул багытта Ж.М.Жумалиева, Т.А. Коңурбаев, К.М. Миңбаев, А.Ы. Ысыкеев ж.б. психолог-окумушуулардын диссертациялары жазылган. Бул эмгектер жалпысынан кыргыз этнопедагогикасынын жана этнопсихологиясынын теориялык жана практикалык маселелерине арналган(???), бирок аларда салттуу үй-бүлөдө балдарды алардын курак өзгөчөлүгүнө байланыштуу тарбиялоо маселеси ар тараптуу каралган эмес. (4-бет). Жогорудагыдай карама-каршылыктарды чечүү биздин салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды тарбиялоонун, анын ичинде алардын курак өзгөчөлүгүн эске алып таалим-тарбия берүүнүн табиятын, өзгөчөлүктөрү кандай болгон? – деген проблеманы пайда кылып «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү» (Эмнени???) деп атоого түрткү болду.(4-бет). Бул жана башка ушул сыяктуу көп кездешкен сүйлөмдөр илимий жана стилистикалык жактан тыкыр түзөлтүлүшү зарыл.
2. Диссертациянын **проблемасы, объект, предмети, милдеттери, илимий жаңылыктары, коргоого коюлган жоболор** тарыхый этнопедагогикалык багытка таандык стилде таризделип эксперименталдык иш жүргүзүүгө милдеттендирбейт. Бирок, диссертациянын “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү боюнча

педагогикалык эксперименттин жүрүшү жана жыйынтыктары” –деген атайын бөлүмүндө (Диссертация - 110-147 бб.; Автореф. -9-22 б.б.) балдарды тарбиялоо жаш курагына шайкеш мамиле кылуунун этнопедагогикалык баалуулуктарын колдонуунун модели иштелип чыгып аны текшерүү боюнча жүргүзүлгөн эксперимент тууралуу маалыматтар бар.

Экспериментталдык иш илимий аппараттын компоненттеринде катталган эмес. Бул жагдайлар илимий аппарат менен иштин мазмуну дал келбейт –деген бүтүмгө алып келет. Өзгөчө белгилей кетүүчү жагдай илимий адабияттар обзору проблеманын методологиялык базасын, иштелиш абалын териштирүүгө багытталып биринчи милдет катары каралат. Тилекке, каршы жумушта адабияттар анализи, методологиялык негиздер экинчи планда берилип негизги натыйжалар катары таризделип калган. Эреже, жоболорго ылайык изилдөө методологиясы, методдору бөлүмүндө жаңы методологиялык жандашмалар (подходдор) же методдор негизделбесе атайын, милдет жана натыйжа катары долбоорлонбойт.

3. Изилдөөнүн объекти, предмети менен максатынын ортосунда ажырым ачык байкалат.
4. Изилдөө милдеттеринде, илимий жаңылыктарында теманын жана проблеманын өзөгүн түзгөн “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү –кандай болгон?”- деген маселе сыртта калып илимий натыйжалар көмөкчү маселелер менен гана байланышып калган.
5. Диссертациянын **корутунду компонентинде** олуттуу мүчүлүштүктөр учурайт. **Биринчиден,** Кыргыз салттуу үй-бүлөсүндөгү балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун этнопедагогикалык мазмунун, таалим-тарбиялык функцияларын жана алардын азыркы ааламдашуу доорундагы маанисин аныктоо милдети улуттук негиздеги тарбия берүүнүн ушул тапта Кыргыз Республикасынын жаштарына, жалпы эле жарандарына туш тараптан таасир этип жаткан массалык маданияттын терс жактарынан оолак кармоого жардам берерин көрсөттү –деген сүйлөм илимий логикага да (биринчи эле корутундуда натыйжа жөнүндө сөз кылууга болбойт го), акыйкатка да (али далилдене элек болуп жатпайбы) да туура келбейт. (Диссертация - 147 б.; Автореф. -24- б.) Мындай натыйжа эксперименталдык иштердин натыйжасы катары таризделет.

Корутунду бөлүмүнүн экинчи, үчүнчү пункттары кандайдыр бир илимий натыйжаны ташыбайт. Экинчи пункттагы курактык өзгөчөлүктөр боюнча булактарды белгилөө болгону изилдөө методуна же обзордук материалга окшоп калган. Теориялык-эксперименталдык изилдөөдө мындай материалдар изилдөөнүн абалын белгилөөчү гана мүнөзгө ээ болот. Маселе ал булактардын негизинде кыргыз салттуу үй-бүлөсүндөгү балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун этнопедагогикалык мазмунунун ачып көрсөтүүдө турат.

6. Диссертациянын айрым бөлүмдөрүнүн аталышы менен мазмунун өз ара дал келтирүү керек.

- 6.1. 1.1. бөлүмдүн аталышы теориялык маселелер, мазмуну адабий чыгармалар анализи. (10-17 б.б.). 1.2. текстте “**Балдарды куракка карап бөлүштүрүү классификациялары**” –деп берилген, мазмунда андай бөлүм жок.
- 6.2. Тексттеги 1.2. “Кыргыз элинин бала тарбиялоодогу жаш курагына жараша мамиле кылуу өзгөчөлүктөрүнүн улуттук маданияттагы орду” (27-б.) – деген бөлүм, диссертациянын мазмунун структурасында жок.
- 6.3. 1.3. Тексттеги (32-б) “Үй-бүлөдө курак өзгөчөлүктөрүнө ылайык бала тарбиялоо маселесинин изилдениши” –деген аталыштагы бөлүм мазмунда жок.
- 6.4. 1.3.1. “Проблеманын жалпы дүйнөлүк жана орус педагогикасында анализдениш тарыхы”- деген бөлүмдүн аталышы туура эмес. Биз үчүн Россия да дүйнөлүк педагогиканын алкагы. Диссертация Россияда аткарылса башка кеп. Ошону менен бирдикте көпчүлүк ойчул педагогдордун курактык өзгөчөлүктөргө жараша тарбиялоо тууралуу көз караштары ачыкталбай темага тике тиешеси жок материалдарга орун берилип кеткен. (34, 37,38 б.б.). Диссертациядагы 1.3.1., 1.3.2. бөлүмдөрдү структуралык жана мазмундук жактан бириктирүү зарыл.
- 6.5. “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курак өзгөчөлүгүнө жараша тарбиялоо көйгөйүн изилдөөнүн методологиялык таянычтары” –деген аталыштагы 1.4. бөлүм темага тиешелүү методологиялык таянычтарды толук камтыбай калган. *Изилдөөнүн методологиялык таянычтары* –бул конкреттүү кубулушту изилдөөнүн илим чөйрөсүндө таанылган парадигмалары, принциптери. Анын ордуна бул маселеге тике тиешеси жок материалдар арбын орун алып калган (47, 48, 51, 52, 53, 54 б.б.)
7. *Педагогикалык эксперименттин жүрүшү боюнча белгиленген мүчүлүштүктөр жана сунуштар:*
- 7.1. Педагогикалык эксперименттин этаптарынын максаты жана милдеттери ишенимсиз жана илимий –педагогикалык логикага туура келбейт. Алсак, кеп окуучуларды тарбиялоодо курактык өзгөчөлүктөрдү эске алуу билим жана тажрыйбаларды мектепте колдонуу тууралуу болуп жатканда окуучулардын бул маселени канчалык деңгээлде биле тургандыгынын диагностикалоо эч бир логикага сыйбайт. *Биздин пикирибизде бул маселе тууралуу билимдер мугалимдер менен ата энелердин энчиси.*
- 7.2. 110-113 беттердеги №3 таблица эксперименттин милдеттерине адекваттуу эмес. Бул таблица изилдөөнүн жалпы этаптарына жакын.
- 7.3. Авторефератта (14 б) Эксперименттин биринчи аныктоочу этабындаэлдик педагогикалык маданияттын прогрессивдүү салттары, анын ичинде үй-бүлөдө балдарды курагына жараша тарбиялоонун тажрыйбалары азыркы мектептерде толук колдонулбай жаткандыгы аныкталды –деген тезистер кездешет. Бирок, кимдер текшерүүгө алынгандыгы, текшерүүдө колдонулган диагностикалык методдор, диагностикалоо үчүн белгиленген критерийлер тууралуу сөз болбойт.
8. Окуучулардын салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрүн азыркы мектепте колдонуунун

мүмкүнчүлүктөрүн мугалимдердин пайдалана алуу боюнча компетенттүүлүктөрүн аныктоо туура, бирок анын критерийлери, диагностикалык методдору ачык так негизделген эмес.

- 8.1. Калыптандыруучу эксперименттин милдеттеринин борборуна окуучу же мугалим коюлбай жалпысынан *“мектепте колдонуу”* деген жалпы фраза менен чектелген.
- 8.2. №3.6, 3.7 – таблицалардагы чен-өлчөмдөр жана көрсөткүчтөр окуучулардын курак жаш өзгөчөлүктөрдү өздөштүрүү боюнча билим жана билгичтиктерин өлчөөгө ылайыкталып калган. Тарбиялоонун объекти болгон окуучудан мындай билимдерди талап кылуу изилдөөнүн объективдүүлүгүнө жана ишенимдүүлүгүнө олуттуу доо кетирет.
- 8.3. 14 –беттеги принциптер өтө эле формалдуу, кайсы кубулуш, кайсы милдеттер үчүн таризделгени белгисиздей таасир калтырат.
- 8.4. 3.11. -таблицадагы статистикалык маалыматтар окуучулардын кандай сапаттык өзгөчөлүктөрүн өлчөөгө байланыштуу экендиги ачыкталбай окуучулардын кандай сапаттары өнүккөндүгү купуя бойдон калган. Ал эми авторефераттагы *“элдик тарбиялоо салттарын сыйлагандыгын; «салттуу кыргыз үй-бүлөсү» жана «балдарды курагына жараша тарбиялоо өзгөчөлүктөрү» түшүнүктөрүн терең өздөштүргөндүгүн; балдарды куракка туура ажырата аларлыгын, ар бир курактын педагогикалык-психологиялык айырмачылыктарын билгендигин ж.б”* –деген көрсөткүчтөр мугалимдерге же педагогикалык окуу жайлардын студенттерине таандык атайын кесиптик билимдерге жатат.
9. Диссертация, айрыкча авторефераттагы таблицалар өтө эле орунсуз жана артыкбаш.
 - 9.1. 2.8. таблицанын мазмуну темага тике тиешеси жок.
 - 9.2. 2.1. таблицандагы моделдин максаты, түшүнүксүз мазмун менен дал келбейт жана ал экспериментке коюлган эмес. Текстте биз жогоруда көрсөткөн компоненттердин негизинде салттуу кыргыз үй-бүлөсүнүн үлгүсүндө азыркы мектепте окуучуларды балдардын курагына жараша тарбиялоонун моделин иштеп чыктык деп берилген. Бирок, максат милдеттердин буга байланышы жок. Моделдеги балдарды курагына жараша тарбиялоонун технологиялары компонентинде изилдөө методдорунун (*талаа материалдарын» жыйноо; аңгемелешүү; фольклор чыгармаларын талдоо; жолугушуу; байкоо; талдоо; өз алдынча изилдөө; илимий эмгектерди пайдалануу ж.б.*) берилиши **олуттуу методологиялык ката.**
 - 9.3. 3.5. –таблица эч кандай функцияны аткарбайт. Экспериментке катышкандар тууралуу маалыматты эки үч саптагы текст менен берсе да болот.
 - 9.4. 3.6., 3.7. - таблицандагы критерийлердин көпчүлүгү мурдагы окуучуларга караганда мугалимдерге көбүрөөк таандык. Экинчиден, алар инсандын (окуучунун же мугалимдин) сапаттык көрсөткүчтөрү катары мүнөздөлгөн эмес.

4. Диссертациянын жана авторефераттын текстиндеги 3 –главага таандык материалдарды үй бүлөдө балдарды курак өзгөчөлүгүнө жараша тарбиялоонун азыркы учурдагы уламалуулугуна (преемственность) байланыштуу фактылар, анализдер, корутундулар менен толуктоо зарыл.

7. **Сунуштар:** Айрым кемчиликтер мындан аркы экспертиза процессинде коргоого чейин түзөлтүлүшү зарыл.

8. **Кабыл алуу боюнча рекомендация.** Диссертацияны жогоруда белгиленген мүчүлүштүктөрдөн арылтат деген ишеним менен алдын ала коргоого сунуштаса болот.

9. Бүтүм.

Эргешова Кундуз Абдылаковнанын “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү» деген темадагы диссертациясы 13.00.01 - Жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы” адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы өз алдынча аткарылган илимий-квалификациялык иш катары эсептөөгө болот. 10. Диссертациялык кеңештин эксперти сунуш кылган документтерди карап чыгып И. Арабаев атындагы КМУнун жана Кыргыз билим берүү академиясына караштуу Д 13.20.618 диссертациялык кеңешине 13.00.01 - "Жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы" адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн Эргешова Кундуз Абдылаковнанын “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү» деген темадагы диссертациясын кабыл алууну сунуш кылат.

Эксперт:

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин
профессору, педагогика илиминин
доктору

Алимбеков А.

Эксперт Алимбеков А. К. Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин профессору, педагогика илиминин доктору. Коп тамгасын тастыктап берю. Подпись заверяю. [Handwritten signatures and notes]

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетине жана Кыргыз билим берүү академиясына караштуу Д 13.20.618 диссертациялык кеңештин эксперти проф. Н.А. Асипованын 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген изденүүчү Эргешова Кундуз Абдылаковнанын «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү» аттуу темадагы диссертациясына

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУСУ

Эксперт профессор Асипова Н.А. изденүүчү Эргешова К.А. тарабынан берилген “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү” деген темадагы диссертациясын карап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунуш кылынып жаткан диссертациялык иш Д 13.20.618 диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Диссертациялык иш 13.00.01- педагогика, педагогиканын жана билим берүүнү тарыхы адистигине жооп берүүчү тарыхый-педагогикалык, жалпы маданий жана этнопедагогикалык жактан маанилүү илимий проблемага, тактап айтканда, салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды тарбиялоодогу жаштык өзгөчөлүктөрдү эсепке алуу тажрыйбасын изилдөөгө багытталган.

Диссертациялы иштин темасынын актуалдуулугу.

Диссертациялык иштин темасы актуалдуу, учурда КР ишке ашырылып жаткан “Инсанды руханий-адеп-ахлактык, өнүгүүсү жана дене тарбиясы”(Б., 2021) концепциясынын маңыз маанисине жана талаптарына шайкеш келүү менен жаңы социалдык-экономикалык жана маданий ааламдашуу шартында жаштардын улуттук аң-сезимин калыптандыруу, улуттук дөөлөттөрдү сактап калуу, аларды келечек муундарга жеткирүүдөгү кыргыз үй-бүлөсүнүн социалдык этнопедагогикалык милдеттерин, мазмунун ишти чыгууну талап кылат.

Изилдөө соцталдык, педагогикалык жактан фундаменталдуу, практикалык жактан зарыл болгон маанилүү болгон актуалдуу проблеманы чечүгө арналган.

Изилдөөнүн объектиси: салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо процесси.

Изилдөөнүн предмети: салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун мазмуну жана өзгөчөлүктөрү.

2. Иштин максаты: салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды курак өзгөчөлүгүнө жараша тарбиялоонун жолдорун, ыкмаларын, методдорун, каржаттарын теориялык жактан ачып берүү жана аларды азыркы шарттарга ылайык практикага киргизүүнүн мүмкүнчүлүктөрүн технологияларын иштеп чыгуу.

Коюулган максат диссертацияда төмөндөгү **милдеттерди** аткарууга багытталган:

1. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун этнопедагогикалык мазмунун, таалим-тарбиялык функцияларын жана алардын азыркы ааламдашуу доорундагы маанисин аныктоо.
2. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесин тарыхый жана этнопедагогикалык өңүттөн талдоо десе “обзорго” караганда туура болот.
3. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесин изилдөөнүн методологиялык негиздерин жана илимий методдорун аныктоо.
4. Элдик педагогикалык маданиятта балдарды үй-бүлөдө алардын курак өзгөчөлүгүн эсепке алып, таалим-тарбия берүүнүн салттарын, формаларын, ыкмаларын жана методдорун азыркы практикада колдонуунун мүмкүнчүлүктөрүн сунуш кылуу.

3. Илимий натыйжалар

Диссертациялык иште коюулган милдеттерге ылайык натыйжалар алынып, аларды тариздөө аракети болгон. Жалпысынан алганда, натыйжалар милдеттердин чечилишине байланыштуу, бирок милдеттердин өзү логикалык жана мазмундук жактан тактоону талап кылат.

3.1. Изилдөөдөгү **биринчи натыйжа** социалдык жана этнопедагогикалык жактан **маанилүү илимий жаңылык** деп кабыл алууга, арзыйт анткени бул убакка чейин кыргыз элдик таалим-тарбия маселелери изилденип келгендигине карабастан, салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун мазмуну, функциялары жана алардын азыркы ааламдашуу доорундагы маанисин аныктоо милдети толук чечилбей келген. Бирок диссертациялык иштин биринчи бөлүгүндө салттуу кыргыз үй-бүлөсү түшүнүгүн, андагы балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо өзгөчөлүктөрүн даана, так берсе, иштин теориялык баалуулугу дагы артмак.

3.2. Экинчи натыйжада салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесине тарыхый жана этнопедагогикалык өңүттөн “обзор” берилген, белгилеген натыйжаны **жарым-жартылай жаңы десе болот, себеби кыргыз элинин салттуу таалим-тарбиясынын ар кандай аспектилери кыргыз окумуштуулары тарабынан изилденип келет.**

3.3. Үчүнчү натыйжа салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесин изилдөөнүн методологиялык негиздерин жана илимий методдорун аныктоого багытталган. Бул натыйжаны дагы **жарым-жартылай жаңы** деп кабыл алсак болот, себеби педагогика илиминде белгилүү методдорду колдонуу менен салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрүн ачыктоо аракети көрүнүп турат. Буга байланыштуу салттык факторлор, методдор ыкмалар, кыргыз элдик педагогикасынын компоненттери катары ачыкталган.

3.4. Төртүнчү натыйжа жаңы деп баалоого болот, анткени автор тарабынан топтолгон кыргыз салттуу үй-бүлөсүндөгү балдарды жаш курак өзгөчөлүгүнө жараша тарбиялоо тажрыйбаларын азыркы тарбиялык практикада колдонуу мүмүнчүлүктөрү ачыкталып, колдонууга сунушталган. Бирок, өтө маанилүү милдеттин чечилиши жана анын таризделиши илимий жаткан далилдүүлүктү талап кылат.

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү.

Каралып жаткан диссертациялык иштин практикалык мааниси изилдөөдөгү эмпирикалык материалдар жалпы коомчулуктун салттуу кыргыз үй-бүлөсү жөнүндөгү өй жүгүртүүсүн ойготууга көмөкчү боло алат. Ошондой эле ЖОЖда билим алпы жаткан болочок мугалимдердин этнопедагогикалык билимин байытууда, жалпы эле мугалимдердин этнопедагогикалык билимин өрүндөтүүдө баалуу каражат катары колдонууга арзыйт.

темасы актуалдуу болуу менен болочок мугалимдердин этнопедагогикалык билимин өркүндөтүүдө колдонууга болот, бирок реалдуу практикада кантип ишке ашыруу жолдорун ачыктоо зарыл.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Издөнүүчү Эргешова К.А. тарабынан жазылган диссертациялык иш 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча жазылган, автореферат диссертациянын мазмунуна, андагы коюлган изилдөөнүн максат жана милдеттери менен дал келет. Автореферат орус жана англис тилиндеги резюмелер менен жабдылган.

6. Диссертациялык иште орун алган мүчүлүштүктөр: Изденүүчү Эргешова К.А. тарабынан жазылган диссертациялык иште жогоруда белгиленген натыйжалар менен катар төмөнкүдөй оңдоо-түздөөнү талап кылган жагдайлар кездешет:

1. Изилдөөнүн максатында “тарбиялоонун жолдорун, ыкмаларын, методдорун, каржаттарын” деп санап олтурунун кажети жок деп ойлойм. Анын ордуна: **салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды курак өзгөчөлүгүнө жараша тарбиялоо мүмкүнчүлүктөрүнүн теориялык негиздерин жана практикалык жолдорун аныктоо десе болмок.**
2. Экинчи милдет стилдик жактан тактоону талап кылат (Өз вариантымды бердим).
3. “Салттуу кыргыз үй-бүлөсү” түшүнүгүнө аныктама берүү аракети бар, бирок илимий аныктаманы дагы тактоо керек (дисс.13 бет).
4. Диссертациялык иште педагогика илиминде кеңири белгилүү дүйнөлүк жана орус педагогдоруна байланыштуу материалдар басымдуулук кылат.
5. Экинчи главанын аталышын тактоо керек, себеби ал теманы чагылдырбай, КР ЖАКтын жоболорундагы талапты кайталап турат.
6. Изилдөөнүн негизги лейтмотиви салттуу кыргыз үй-бүлөсүндөгү балдарды жаш курагына жараша тарбиялоону азыркы шартка ылайык пайдалануу болгондуктан, диссертациялык иште аздыр-көптүр тажрыйбалык иштердерди чагылдыруу керек.

Сунуштар:

- Жогоруда белгиленген эскертүүлөргө көңүл буруу менен диссертациялык иштин үстүндө дагы иштөө зарыл.
- Биринчи главада диссертациялык иштин түйүндүү сөздөрүнөн болгон “Салттуу кыргыз үй-бүлөсү” “кыргыз баласынын жаштык өзгөчөлүгү” жөнүндөгү илимий аныктамаларды тактоо керек. Ошондой эле “идеалдуу салттуу кыргыз үй-бүлөсү” кандай болушу керек? деген суроо жооп берсе иштин илимий баалуулугу артат деп ойлойм.

3. Сунуштамалар:

Изденүүчү К.А. Эргешованын 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча жазылган “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү” аттуу диссертациялык иши тарыхый-педагогикалык жактан маанилүү эмгек болгондуктан, коомчулук арасында кеңири жайылтууга

арзыйт, андыктан методикалык колдонмо же илимий популярдуу маалыматтар түрүндө басылмаларда жарык көрүүсү зарыл.

Корутунду:

Издөнүүчү Эргешева Кундуз Абдылаковна тарабынан 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча жазылган “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү” аттуу диссертациялык ишти экинчи жолу карап чыгып, учурда белгиленген эскертүүлөрдү четтетүү менен алдынала коргоого сунуштоого болот деп эсептейм.

Эксперт, д.п.н., профессор

Н.А. Асипова

Handwritten signature of N.A. Asipova

Дата

*У.А. Асипованын кол тастыгын
Бююм бааласын*

Handwritten signature of U.A. Asipova

*Эксперт проф. Асипованын У.А. кол тастыгын
таастыгын.*

Директ. катгыс Дюшова Э.Ж. [Signature]

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) илимий даражасын изденип алуу боюнча Д 13.20.618 диссертациялык кеңештин эксперти, педагогика илимдеринин кандидаты, профессор К.Ч.Джанузаковдун 13.00.01. – жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген Эргешова Кундуз Абдылаковнанын “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндөгү балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү” деген темадагы диссертациясынын оңдоп-түздөөдөн кийинки вариантына

Корутундусу

Эксперт, изденүүчү Эргешова Кундуз Абдылаковна тарабынан берилген “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндөгү балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү” деген темадагы диссертациясын кайрадан карап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Эргешова Кундуз Абдылаковна тарабынан даярдалып сунушталган кандидаттык диссертация И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) илимий даражасын изденип алуу боюнча Д 13.20.618 диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Диссертациялык иште 13.00.01. – жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарых адистигинин паспортунун 2, 3 жана 5 пунктарынын талаптарына толугу менен жооп берүүчү, учурдагы кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды тарбиялоодо, алардын жаш курак өзгөчөлүктөрүн эске алуу жана элдик педагогиканын мурастык үрп-адаттарын, табылгаларын, идеяларын, руханий адеп – ахлактык баалуулуктарын, тажрыйбаларын колдонуу, тарбия берүүнүн жаңы жолдорун иштеп чыгууга байланыштуу изилдөөлөр жүргүзүлгөн.

2. Диссертациялык иштин максаты.

Диссертациялык иштин максаты катары изденүүчү – салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды курак өзгөчөлүктөрүнө жараша тарбиялоонун жолдорун, ыкмаларын, методдорун, каражаттарын теориялык жактан ачып берүү жана аларды азыркы шарттарга ылайык практикага киргизүүнүн мүмкүнчүлүктөрүн иштеп чыгуу – деп өзгөрткөн.

Коюлган максат диссертацияда төмөндөгүдөй **жаңы милдеттерди алуу менен чечилген:**

1. “Салттуу кыргыз үй-бүлөсү”, “Балдардын курагына жараша тарбиялоо өзгөчөлүгү” түшүнүктөрүнүн этнопедагогикалык анализи жана бул түшүнүктөрдүн мазмунун, функцияларын жана алардын азыркы ааламдашуу доорундагы маанисин үйрөнүү жана системалаштыруу.

2. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо проблемасын этнопедагогикалык багытта изилдөөнүн тарыхына обзор.

3. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо маселесин изилдөөнүн методологиялык негиздерин жана илимий методдорун аныктоо.

4. Элдик педагогикалык маданиятта балдарды үй-бүлөдө алардын курак өзгөчөлүгүн эске алып, таалим-тарбия берүүнүн салттарын, факторлорун, принциптерин, каражаттарын, методдорун көрсөтүү, алардын базалык идеяларын аныктоо, азыркы практикада колдонуунун тажрыйбаларын чагылдырып, дагы да өнүктүрүүнүн мүмкүнчүлүктөрүн сунуш кылуу.

Диссертациялык иштин милдеттери негизинен изилдөөнүн максатына илимий жол менен жетүүгө жана ишке ашырууга багытталып алынган.

Диссертациялык иштин изилдөө объектиси катары - салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды жаш курагына жараша тарбиялоо тажрыйбалары белгиленген.

Издөнүүчү тарабынан, диссертациялык изилдөө ишинин максатына жетүү жана милдеттерин ишке ашыруу үчүн педагогика илиминин негизги изилдөө методдорунан болгон баардык теориялык жана эмпирикалык изилдөө методдору, ошондой эле жалпы логикалык, тарыхый-салыштырма, структуралык жана социологиялык методдору кеңири колдонулуп, изилдөө иштери аткарылган. Изилдөө методдорун колдонуу менен алынган илимий жыйынтыктар соңунда үй-бүлөдө балдарды курагына жараша тарбиялоо салттарын таалим-тарбия процессинде колдонуунун тажрыйбаларын белгилөө менен азыркы учурдагы колдонуунун мүмкүнчүлүктөрү сурамжылоо жолу менен жүргүзүлүп жана текшерилип, алынган жыйынтыктардын эффективдүүлүгү аныкталган.

Диссертациялык иш негизинен педагогика илиминин, жаш балдарды үй-бүлөдө кыргыз элинин салттуу тарбия-таалим баалуулуктарынын негизинде тарбиялоонун жана жалпы эле билим берүүнүн учурдагы актуалдуу маселелеринен болгон – үй-бүлөдө жаш муундарды курактык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен тарбиялоонун этнопедагогикалык мазмунун, актуалдуу маселелерин, функцияларын, формаларын, ыкмаларын чечмелөөгө, колдонуу жолдорун аныктоого жана практикалык сунуштарын иштеп чыгууга багытталып жазылган. Азыркы учурда, билим берүү мекемелеринде окуу-тарбия иштерин аткарып жаткан мугалимдердин тажрыйбасында, өзгөчө ата-энелердин үй-бүлөлүк шарттарда балдарды, алардын жаш курактык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен салттуу тарбия

берүүнүн жана үй-бүлөнүн этнопедагогикалык тажрыйбалуулугун жогорулатууга багытталып изилденген илимий иштердин жетишсиздиги, эксперименталдык жол менен такталып чыккан жаңы усулдук жолдордун, ыкмалардын, практикалык кеңештердин, педагогикалык шарттардын жана жалпы эле изилдөөлөрдүн аздыгынан, белгиленген темадагы диссертациялык иштер жана тематикалар, чынында эле жалпы жана этнопедагогика илиминин учурдагы эң көйгөйлүү жана актуалдуу илимий багыты болуп эсептелет.

3. Илимий натыйжалар.

Диссертациялык иште жалпы педагогика жана этнопедагогика илиминин, билим берүүнүн теориясы, методикасы жана практикасынын өнүгүүсү үчүн маанилүү болгон илимий жаңы теориялык жана практикалык натыйжалар төмөндөгүдөй болуп белгиленген:

1. “Салттуу кыргыз үй-бүлөсү”, “Балдарды курагына жараша тарбиялоо өзгөчөлүгү” түшүнүктөрү салттык тарбиянын бир көрүнүшү катары илим айдыгынан ачылып көрсөтүлдү.

2. Элдик таалим-тарбиялык маданияттагы балдарды курак өзгөчөлүгүнө жараша үй-бүлөдө тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү, салттык факторлору, методдору, ыкмалары кыргыздын элдик педагогикасынын компоненти катары талдоого алынган.

3. Кыргыз этникалык педагогикалык баалуулуктарынын үлгүсүндө балдарды курак өзгөчөлүктөрүнө ылайык үй-бүлөдө тарбиялоонун бүгүнкү күндөгү педагогикалык мүмкүнчүлүктөрү айкындалган.

Алынган илимий натыйжалардын илимий жаңылыгы жана баалуулугу, мектеп курагындагы жаш муундарды үй-бүлөдө улуттук тарбиянын салттары, ыкмалары, принциптери жана тарбия-таалим жолдору менен тарбиялоонун илимий-практикалык негиздеринин изилденип чыгышында.

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү.

Диссертациялык иште алынган натыйжалардын илимий-практикалык маанилүүлүгү бар. Анткени бул илимий эмгекке чейин балдарды үй-бүлөдө, алардын жаш курак өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен тарбиялоонун этнопедагогикалык маселелери, көйгөйлөрү илимий негизде ачык жана методологиялык жактан толук изилденбей келген. Ата-энелердин жаш муундарды тарбиялоодо, алардын курактык өзгөчөлүктөрүнө жараша тарбия-таалим берүү иштерин салттуу педагогиканын практикалык баалуулуктарынын негизинде уюштуруу жана жүргүзүүнүн этнопедагогикалык маселелери, ыкмалары, каражаттары, шарттары эксперименталдык жол менен иштелип чыкпаган.

Диссертациялык изилдөөдөн алынган натыйжаларды жана практикалык сунуштарды мектеп менен ата-энелердин биргелешип тарбия иштерин алып баруу системасын курууда, жалпы билим берүүчү уюмдардагы педагогдордун кесиптик квалификациясын жогорулатуу курстарында, семинарларында жана болочок педагогдордун атайын кесиптик

компетенцияларын калыптандырууга багытталган сабактарында кеңири колдонсо болот.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Изденүүчү Эргешова Кундуз Абдылаковнанын диссертациялык ишинин авторефератынын жазылышы, изилдөө материалдарынын кыскартылып түшүнүктүү берилиши жана жыйынтыктоочу ой-пикирлери диссертациянын кол жазмасынын мазмунуна дал келет.

6. Айрым мүчүлүштүктөр:

1. Диссертациялык изилдөөнүн мазмунун аныктаган жана өзөктүү суроосу болгон **“Салттуу кыргыз үй-бүлөсү”, “Салттуу тарбия берүү” жана “Балдардын курагына жараша тарбиялоо өзгөчөлүктөрү”** деген этнопедагогикалык түшүнүктөргө негиздүү илимий-педагогикалык жана методологиялык талдоо жана аныктама ачык жана толук берилбей калган.

2. Диссертациянын биринчи жана үчүнчү баптарында изилдөөнүн илимий өзөгүн түзгөн жана багытын аныктаган идеяларга, түшүнүктөргө жана ой-пикирлерге: **“Балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрүнө”, “Тарбиялоонун түрлөрүнө”, ““Тарбия берүүдөгү үй-бүлөнүн функцияларына, факторлоруна, методдоруна, принциптерине”** жана алардын мазмунуна башка өлкөлөрдүн окумуштууларынын илимий жыйынтыктарына салыштырмалуу илимий-методологиялык жактан талдоого негиздүү көңүл бурулбай калган.

3. Балдарды жаш курагына жараша тарбиялоодо эске алынуучу **“курактык физиологиянын”, курактык психологиянын”** жана жаштардын дене-бойлук (физикалык) өнүгүү өзгөчөлүктөрүнө жана алардын негизги суроолоруна, маселелерине жеткиликтүү көңүл бурулбай калган.

4. Үй-бүлөдө балдарга тарбия берүүнүн мазмунун түзгөн компоненттерге - **дене тарбияга, адеп-ахлактык, эстетикалык жана акыл-эстик тарбия берүүгө, эмгекке тарбиялоого байланыштуу салттуу тарбия берүүнүн түрлөрүнө, алардын илимий-теориялык, практикалык жана усулдук негиздерине, маселелерине, башка мамлекеттерде аткарылган илимий эмгектерге диссертант тарабынан талдоолор жүргүзүлүп, изденүүчүнүн өзүнүн көз карашы жана сындуу пикирлери менен толукталып берилгенде, диссертациялык иштин илимий баалулугу жана мазмуну толук жетишээрлик деңгээлде болуп ачылмак.**

5. Диссертациянын бөлүмдөрүнүн корутундулары жана илимий эмгектин жалпы корутундулары изилдөөнүн милдеттерине жана максатына жараша так жооп берген, илимий жыйынтыктардын мазмунун илимий тилде толук жана жеткиликтүү ачкан редакцияда берилүүнү талап кылат.

6. Диссертациянын кол жазмасында жана авторефераттын текстинде айрым орфографиялык жана стилистикалык каталарга, ыксыз кайталоолорго жана сүйлөмдөрдү илимий мазмунда түзүүдөгү кемчиликтерге жол берилип калган.

7. Сунуштар.

Негизинен диссертациялык иш илимий жактан ортодон жогору деңгээлде даярдалган. Биздин оюбузча диссертациянын баптарынын корутундулары жана илимий эмгектин жалпы корутундулары эмгектин максатына, милдеттерине жараша кайрадан редакцияланып, так жана негиздүү илимий тилде жыйынтыкталып берүүнү талап кылат. Корутундулар изилдөөнүн милдеттерине жана аткарылган изилдөөлөрдүн жыйынтыктарына карата так жооп ирээтинде берилсе жана илимий мазмундуу сүйлөмдөр менен редакцияланып иштелип чыгып түзүлсө, диссертациялык иштин баалуулугу жогору болот.

Диссертациялык изилдөөлөрдүн негизинде даярдаган практикалык сунуштар бир аз жупунураак жана үстүртөн болуп калган. Практикалык сунуштар кайрадан такталып, кенейтилип толукталып жана илимий-методикалык жактан байытылып берүүнү талап кылат. Анткени, эмгектин төртүнчү милдети – үй-бүлөдө балдардын курактык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен тарбия-таалим берүүнүн салттарын, факторлорун, принциптерин, каражаттарын формаларын, ыкмаларын ачыктап, алардын базалык идеяларын аныктоо жана аларды практикада колдонуунун тажрыйбаларын чагылдыруу, өнүктүрүүнүн жаңы мүмкүнчүлүктөрүн сунуш кылуу болуп эсептелет.

8. Сунуштамалар.

Диссертациянын кол жазмасында орун алып калган айрым татаал, бир канча ойлорду камтыган сүйлөмдөрдү кайрадан карап чыгуу жана жөнөкөй түшүнүктүү илимий тилде берүү туура болот. Кол жазманын сүйлөмдөрүнүн мазмунун мүмкүн болушунча илимий тилде жана түзүлүштө (стилде) берилишине көңүл буруу керектиги сунушталат.

Биздин оюбузча диссертацияда педагогика илиминин тарыхый суроолоруна басымдуу (21, 53бет) көңүл бурулуп, алар кайталанып берилип калган (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Т.Мор, Ж-Ж.Руссо, Ян Коменский ж.б.). Булардын ордуна боордош КМШ өлкөлөрдүн жана атамекендик окумуштуу педагогдордун этнопедагогикалык эмгектерине **илимий-теориялык жана методологиялык жактан талдоолорго басым жасалып**, алардын үй-бүлөдө салттуу тарбия берүүнүн илимий-изилдөөлөрүнүн жыйынтыктарына, аныктамаларына жана илимий жактан далилденген жаңы ыкмаларына, факторлоруна, принциптерине, кеңештерине **автордук илимий сын көз караш менен баалоого көбүрөөк көңүл бурулса**, илимий эмгектин мазмундуулугу жана баалуулугу жогору болот эле.

9. Корутунду.

Диссертациялык иш, негизинде, педагогика илиминин учурдагы актуалдуу маселелеринен болгон, үй-бүлөдө жаш муундарга салттуу тарбия берүүнүн мазмунуна, түрлөрүнө, функцияларына, факторлоруна,

принциптерине, формаларына жана ыкмаларына байланыштуу көйгөйлүү суроолорду илимий жактан иштеп чыгууга багытталып аткарылган. Бирок, белгиленген суроолорду илимий-негизде изилдеп талдап жана аныктап чыгууда методологиялык кемчиликтерге жол берилип, эмгек теориялык-реферативдик мүнөздө жыйынтыкталып калган.

Жогоруда белгиленген кемчиликтер, кол жазмада жана авторефератта орун алып калган айрым мүчүлүштүктөр диссертациялык иштин илимий баалуулугуна жана сапатына өтө чоң терс таасирин тийгизбейт. Алынган илимий жыйынтыктардын, натыйжалардын, жоболордун жана практикалык сунуштардын илимий-методикалык маанилүүлүгү бар.

Диссертациялык иштин илимий негиздүүлүгү жана баалуулугу жалпы жонунан ортодон жогору бааланат. Изденүүчү **Эргешева Кундуз Абдылаковнанын “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндөгү балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү”** деген темадагы диссертациясынын кол жазмасынын жазылышын, даярдалышын Кыргыз Республикасынын **“Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобонун”** 10 п. талаптарына жооп берет деп эсептесе болот.

10. Диссертациялык кеңештин эксперти, И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) илимий даражасын изденип алуу боюнча Д. 13.20.618 диссертациялык кеңешине, 13.00.01. – жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча берилген Эргешева Кундуз Абдылаковнанын “Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндөгү балдардын курагына жараша тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү” деген темадагы диссертациясынын ондоп-түздөөдөн жана мазмундук толуктоолордон кийинки вариантынын кол жазмасын илимий жактан талдап чыгып, диссертациялык иштеги айрым кемчиликтер менен мүчүлүштүктөрдү белгилөө менен алдын ала коргоого кабыл алууга сунуш кылат.

Эксперт **К.Ч.Джанузак**

Эксперт К.Ч.Джанузактын колу **“ТАСТЫКТАЙМ”**

КТ “Манас” университетинин
Кадрлар бөлүмүнүн башчысы

ВЕХБИ БАШКАПАН

Эксперт **К.Ч.Джанузак** Кош
Тайымы

Дисс. кеңешини окумуштуу каттаса

И. АРАБАЕВ атындагы Кыргыз мамлекеттик университети
Кыргызский Государственный Университет им. И. Арабаева
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
КОЛ ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫ
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ